

Vlaams
Parlement

ingediend op **1543** (2017-2018) – Nr. 5
23 mei 2018 (2017-2018)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Karin Brouwers en Marius Meremans

over het ontwerp van decreet

betreffende de bovenlokale cultuurwerking

Samenstelling van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

Voorzitter: Bart Caron.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Marius Meremans, Wilfried Vandaele, Miranda Van Eetvelde, Manuela Van Werde, Herman Wynants;

Karin Brouwers, Sabine de Bethune, Joris Poschet, Orry Van de Wauwer;

Lionel Bajart, Jean-Jacques De Gucht;

Yamila Idrissi, Katia Segers;

Bart Caron.

Plaatsvervangers:

Paul Cordy, Kathleen Krekels, Bart Nevens, Ludo Van Campenhout, Karl Vanlouwe, Peter Wouters;

Cindy Franssen, Tinne Rombouts, Koen Van den Heuvel, Johan Verstreken;

Rik Daems, Francesco Vanderjeugd;

Bert Moyaers, Tine Soens;

Imade Annouri.

Documenten in het dossier:

1543 (2017-2018) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

– Nr. 2 t.e.m. 4: Amendementen

INHOUD

1. Toelichting	4
1.1. SARC	4
1.2. VVSG	6
1.3. IGS Zuidwest	9
1.4. Vlabra'ccent	12
2. Bespreking	15
2.1. Karin Brouwers	15
2.2. Katia Segers	15
2.3. Marius Meremans	16
2.4. Bart Caron	17
2.5. SARC	17
2.6. VVSG	19
2.7. IGS Zuidwest	20
2.8. Vlabra'ccent	20
Gebruikte afkortingen	21

Bijlagen: zie de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

Op donderdag 3 mei 2018 hield de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media een hoorzitting over het ontwerp van decreet betreffende de bovenlokale cultuurwerking.

De presentaties die bij de hoorzitting werden gebruikt, zijn te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

1. Toelichting

1.1. SARC

Liesbeth De Winter, adjunct-directeur van De Federatie, getuigt van het enthousiasme bij de SARC over de aanpak en totstandkoming van het ontwerp van decreet. Al in een zeer vroeg stadium is de SARC daarbij betrokken en kreeg hij een adviesvraag over de werkteksten, waardoor een breed draagvlak en tevredenheid zijn bereikt over het voorliggende ontwerp. De SARC heeft zich constructief opgesteld en vindt nu heel wat van zijn inbreng in het ontwerp terug. Hij heeft zowel op 13 november 2017 als op 29 januari 2018 advies uitgebracht. Vandaag zullen de SARC-sprekers vooral de onderdelen van die adviezen belichten die de ontwerptekst niet hebben gehaald, in de hoop de commissie alsnog te overtuigen.

Wat betreft diversiteit, vindt de SARC de transversale focus cruciaal in dit ontwerp. Hij vraagt tegelijk echter aandacht voor specifieke disciplines, opdat ook die in de toekomst aan bod kunnen komen. Ook op het bovenlokale niveau moet dit aspect behouden blijven, aangezien de aparte kunstdisciplines ook op die schaal toffe projecten opleveren.

Voor de beoordeling van projectdossiers moet voldoende kennis uit het werkveld in al zijn diversiteit worden ingezet. De SARC verwacht een groot aantal kandidaturen, en dus een toegenomen complexiteit. De – zowel sectorale als geografische – diversiteit moet dan ook worden doorgetrokken naar de samenstelling van de beoordelingscommissie.

De SARC betreurt dat de toepasbaarheid van beleidsprioriteiten op intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, die in de eerste tekstversies wel voorkwam, niet is behouden. Voor sommige materies zouden de IGS'en ook landelijk enig gewicht in de schaal moeten kunnen leggen. Zo kunnen aspecten zoals duurzaamheid via beleidsprioriteiten doordringen, met als voordeel een verhoogde focus daarop op regionale schaal en tegelijk nog meer aandacht voor een regiospecifieke invulling. Met andere woorden krijgen de beleidsprioriteiten op die manier hun invulling heel specifiek naargelang de noden van een regio en ontstaan er kansen.

Voorts vindt de SARC dat de focus op een heel rigide IGS-structuur opportuniteiten voor andere vormen van samenwerking fnuikt. De culturele sector bouwt graag samenwerkingsverbanden op, ook lokaal met diverse partners zoals bibliotheken. Met het oog op de nodige flexibiliteit zouden andere samenwerkingsvormen dan de zware IGS-structuur voor subsidiëring in aanmerking moeten komen.

De SARC suggereert om samenwerkingsverbanden niet alleen te beoordelen op cofinanciering en dus financiële inbreng, maar ook de inbreng van personeel en beschikbare infrastructuur in aanmerking te nemen.

De termijn van de IGS'en ziet de SARC liefst tot zes jaar uitgebreid daar dit beter bij de werkingsmethodiek past.

Meer algemeen pleit de SARC ervoor dat het decreet het gewone werkveld voldoende aandacht geeft. De oorspronkelijke werking van de provincies was niet alleen van belang voor de gemeenten, maar ook voor andere partners in de regio, zoals verenigingen, erfgoed en amateurkunsten. Die niet-bestuurlijke partners moeten op voldoende aandacht kunnen blijven rekenen.

Wim Meert, directeur van Cultuurcentrum Strombeek, vertegenwoordigt de sectorraad Kunsten en Erfgoed van de SARC. Het voorliggende ontwerp past in het streven naar een decretale verankering van de cultuurspreiding. Minister Sven Gatz stelt dat hij werk wil blijven maken van een evenwichtige spreiding van cultuur en kunsten. Spreiding op regionaal niveau is daarin een grote uitdaging. Het bovenlokale niveau heeft een belangrijke rol te spelen met betrekking tot bijvoorbeeld duurdere topvoorstellingen, onbekend en gekend werk, nieuw werk en gevestigde waarden.

De discussie over de spreiding kende in het najaar van 2017 een opflakking door signalen uit de kunstensector. Het doorknippen van de decretale lijn tussen Vlaanderen en de cultuurcentra heeft het systeem van cultuurspreiding aan het wankelen gebracht. Daarvoor vraagt de SARC een oplossing in de vorm van een beleidsprioriteit die het behoud en de verdere innovatieve uitbouw van het ecosysteem garandeert, met onder meer cultuur- en gemeenschapscentra als partner voor de spreiding van de kunsten. Een dergelijke prioriteit zou aansluiten bij het hoofddoel van het ontwerp: cultuurparticipatie bevorderen en versterken.

Op verschillende plaatsen in het ontwerp staat dat projecten buiten de reguliere werking van de aanvragen moeten staan. Maar wat is dan 'reguliere werking'? Problematisch zou zijn als daardoor organisaties die Vlaamse subsidies ontvangen, vanzelf in de categorie 'bovenlokale werking' terechtkomen en daardoor uit de boot vallen. De SARC en zijn sectorraad vragen daarom om niet de totale werking en de actor zelf in acht te nemen, maar vooral de eigenheid en de meerwaarde van projecten voor het bovenlokale terrein. Van cultuurcentra die eerder in het kader van het decreet betreffende het lokale cultuurbeleid een streekgerichte opdracht kregen, en intussen lokaal zijn ingekanteld, is nog niet duidelijk of ze op basis van dit ontwerp nu regulier lokaal of juist regulier bovenlokaal zullen zijn. Als dat laatste het geval is, hoe worden ze dan als dusdanig erkend? Waar staat die reguliere opdracht beschreven? Die bepaalt immers hoe de beoordelingscommissies de reguliere opdracht van de aanvrager zullen inschatten.

Erfgoed heeft een tegenstrijdigheid gesignaleerd. Sommige IGS'en bestaan binnen de marges van een erfgoedcel, maar maken geen deel uit van het voorliggende ontwerp. Zij kunnen een projectsubsidie aanvragen, maar een IGS die bij toepassing van dit ontwerp ontstaat, kan dat niet. Daarover wil de SARC duidelijkheid.

De adviesraad stelt voor om de functies op te splitsen tot acht, waarvan er dan minimaal twee door de aanvrager moeten worden uitgevoerd. De provinciale reglementen boden kleine organisaties en nieuwe spelers enorme kansen om vanuit hun enthousiasme een project in te dienen. Met de vier beschreven functies waarvan er minstens twee moeten worden gekozen, dreigen kleinere spelers – bijvoorbeeld gemeenschapscentra – het onderspit te delven. Functies zoals 'creëren en produceren' of 'innoveren en experimenteren' laten twijfel toe, die men kan opheffen door ze te splitsen.

De SARC vreest dat de huidige complexiteit van de functies in het ontwerp tot hogere planlasten zal leiden, en pleit voor duidelijkheid. De rapportage ziet de SARC bij voorkeur herleid tot één jaarlijks moment. De adviesraad vindt in het ontwerp de beloofde planlastvermindering voor zowel projectsubsidies als

structurele werking niet terug. Voor een werkingssubsidie voor samenwerkingsverbanden is een erg uitgebreid aanvraagdossier vereist. De rapportage vereist een actieplan en een verantwoordingsdossier. De SARC ziet die liever eenmaal per jaar plaatsvinden, met een geïntegreerde vooruit- en terugblik, naar analogie van het Cultureelerfgoeddecreet.

Hoewel hij begrip kan opbrengen voor de inbouw van een zekere buffer met het oog op professionalisering van de sector, vindt Wim Meert het jammer dat feitelijke verenigingen geen toegang krijgen tot projectsubsidies. Zo maken nieuwe, kleine verenigingen geen kans, en dreigt de uitsluiting ook voor individuele kunstenaars.

Lien Verwaeren, directeur van het Forum voor Amateurkunsten, vertegenwoordigt de sectorraad sociaal-cultureel werk van de SARC. De sectorraad constateert dat al veel is aangepast en nog heel wat aan de gang is.

In het ontwerp van decreet gaat het in hoofdzaak om de provinciale middelen, maar ook om de projectsubsidies en de middelen die naar het VFL en het VAF zijn overgedragen. Dat is positief in het kader van een geïntegreerd beleid, maar de SARC vraagt een degelijke monitoring van de manier waarop de fondsen die respectieve taken aanvatten. Ligt die in de lijn van wat in het nieuwe decreet zal gebeuren?

Buiten het ontwerp van decreet vallen zaken als het streekgericht bibliotheekbeleid of de kwaliteitsbevordering binnen de amateurkunsten, waaronder de vroegere toernooien. Daarover zijn parallelle gesprekken aan de gang. De SARC vraagt dat de Vlaamse volksvertegenwoordigers die aspecten niet uit het zicht zouden verliezen.

De sector is blij dat het ontwerp een steunpunt vooropstelt. Namens het Forum voor Amateurkunsten is Lien Verwaeren daarbij zelf betrokken. De SARC stelde in zijn advies dat de rol van het steunpunt goed moet worden afgebakend en dat een goede afstemming met de andere sectorale steunpunten essentieel is. Ook een correcte taakverdeling met de andere bovenbouworganisaties acht hij noodzakelijk, net als duidelijke taakafspraken met onder meer de VVSG en de volkshogescholen, aangezien ook die een regionale opdracht hebben. De adviesraad verwacht dat die aspecten fijnmazig worden uitgewerkt.

Vanaf het begin van de nieuwe lokale legislatuur in 2019 zullen er grote uitdagingen zijn. De SARC vraagt daarom om de oprichting en de uitrol van het steunpunt zo snel mogelijk te starten. De beleidsprioriteiten zouden minstens vóór 1 januari 2019 en liefst zo vroeg mogelijk moeten worden aangekondigd opdat een goede voorbereiding mogelijk wordt.

De beoordelingscommissie krijgt een behoorlijke rol toebedeeld, wat van de commissieleden een brede kijk en veldkennis veronderstelt. Ze moeten vertrouwd zijn met regionaal werk. De SARC verwacht dan ook dat ze degelijk begeleid en ondersteund worden.

1.2. VVSG

Hilde Plas, stafmedewerker Cultuur en Erfgoed van de VVSG, verwelkomt het ontwerp van decreet. De VVSG is intensief bij de totstandkoming betrokken door minister Gatz en zijn kabinet en departement. In de fase tussen voorontwerp en ontwerp van decreet was er iets minder overleg, met een aantal opmerkingen van de VVSG tot gevolg.

In het algemeen zegt de VVSG volmondig ja tegen dit ontwerp, maar ze wil van enkele punten aangeven dat ze voor verbetering vatbaar zijn met het oog op een optimaal eindresultaat, zowel technisch-juridisch als in de praktijk.

De algemene doelstelling van het ontwerp van decreet is terug te vinden in artikel 5: de bestuurlijke transitie naar aanleiding van het wegvallen van provinciale bevoegdheden en daaraan gekoppelde middelen. De ambitie om een dynamisch cultuurlandschap te behouden en verder te ontwikkelen blijft behouden. Niet alle provinciale middelen komen evenwel mee, en daarbovenop is ook op Vlaams niveau nog een besparing doorgevoerd en waren er herverdelingen. Het startkapitaal voor het decreet is daardoor bijzonder beperkt, wat leidt tot een scheeftrekking tussen ambities en verwachtingen.

De verwachtingen van het werkveld in al zijn geledingen en disciplines zijn terecht, maar de verantwoordelijkheid wordt in de wandelgangen en op fora al te gemakkelijk in de richting van de lokale besturen doorgeschoven. Hilde Plas pleit ervoor om die verantwoordelijkheid op alle niveaus op te nemen. Zelfs het federale niveau heeft zijn rol te spelen. De VVSG vraagt daarom een grondige analyse van alle schakels in het culturele ecosysteem en hun onderlinge relatie, in functie van een deugdelijk netwerkmodel op lange termijn. Dat moet de ontwikkeling en de borging van dat ecosysteem veilig stellen. Het idee is mee ingegeven door de sectorraad Kunsten en Erfgoed van de SARC. Een landschapstekening van het ecosysteem zou een meerwaarde opleveren.

Technisch-juridisch is de VVSG geen voorstander om ook voor de IGS'en beleidsprioriteiten vast te stellen. Samenwerkende lokale besturen hebben immers genoeg maatschappelijke antennes om prioriteiten aan te voelen. In overleg kunnen er wel signalen worden gegeven, maar die hoeven niet te worden opgelegd. De memorie van toelichting heeft het terecht over stimulerende functies, die richtinggevend zijn.

De VVSG vestigt wel de aandacht op de timing voor het steunpunt. Volgens de memorie van toelichting zullen de beleidsprioriteiten vóór begin 2019 worden bekendgemaakt, maar de VVSG dringt erop aan om dat echt goed op tijd te doen.

De kwaliteit van de beoordelaars is erg belangrijk. Naast de sectorexpertise ontbreekt evenwel de expertise in bovenlokaal bestuur en beleid. Met betrekking tot de respectieve decreten betreffende de kunsten en het culturele erfgoed werd na soortgelijke opmerkingen die kennis in de procedures opgenomen. De VVSG pleit om hetzelfde te doen met het voorliggende ontwerp.

Budgettair wegen de projectsubsidies het zwaarst door in het ontwerp. Dit gegeven moet de dynamiek van het decreet helpen waarmaken. De ervaring met het transitiereglement heeft relevante kennis opgeleverd in verband met spreiding over (sub)sectoren, organisaties en regio's. Van die inzichten moet men gebruikmaken.

De projectvoorwaarden zijn aan nogal zware functies gekoppeld, zeker voor starters. Elke functie is bovendien dubbel. Wie een project start, moet met twee functies in feite vier van de acht vooropgestelde eigenschappen kiezen. Hilde Plas verwijst naar de suggestie in die zin van de SARC, die echter nader technisch-juridisch onderzoek vergt.

De ervaring met het decreet betreffende het lokale cultuurbeleid heeft geleerd dat de term 'reguliere werking' tot erg uiteenlopende interpretaties leidt. Dat moet in de context beoordeeld worden. De VVSG vraagt om herziening in de richting van afzwakking of schrapping.

De VVSG staat achter het doel en de opdracht van het steunpunt, die ruimte laten voor een goede invulling. De uitdaging is echter groot en vergt de nodige middelen. De verwachtingen zijn hooggespannen gezien de lacune na het vorige steunpunt, het wegvallen van de provinciale middelen en ondersteuning, en de reorganisatie van het departement. De VVSG wil goed samenwerken met het steunpunt maar er zeker ook zelf in aanwezig zijn. Dat kan een sterke kwalitatieve vertegenwoordiging van gemeentelijk beleid en intergemeentelijke samenwerking verzekeren. Die uitdrukkelijke vraag betreft zowel de dagelijkse werking als het beheersorgaan van het steunpunt. De VVSG werkt ook als initiatiefnemer mee aan de voorbereiding van het steunpunt.

De IGS'en vormen een belangrijk onderdeel van het ontwerp van decreet. De VVSG staat uitdrukkelijk achter de koppeling tussen de IGS'en en de bovenlokale cultuurwerking. Door de praktijkervaring en rol van de bestaande IGS'en in Cultuur kennen ze de regierol al. Met wat het ontwerp aanreikt, kan dat uitgebreid worden. De aanzet is er alvast.

De link met een lokaal bestuur zorgt voor verankering van initiatieven met een lange termijn. Wel acht de VVSG meer middelengaranties nodig, op lange en middellange termijn, om de dynamiek te garanderen.

Het budget van het decreet is een absoluut minimum, net als het startkapitaal voor de IGS'en: beduidend kleiner dan het budget voor projecten en net iets ruimer dan dat voor het steunpunt. De middelen moeten mee kunnen groeien als de dynamiek toeneemt.

De VVSG staat achter een bundeling van middelen. In afwachting van het decreet zijn er al middelen elders gelokaliseerd of toegewezen. Dus hoopt de VVSG op een versterking van het bovenlokale beleid door bundeling en afstemming van taken en rollen.

Technisch-juridisch is de VVSG in grote mate akkoord met de voorwaarden voor de structurele subsidie in artikel 40. Ze staat ook achter het principe van de cofinanciering en de keuze van omliggende gemeenten met het oog op een 'coalition of the willing'.

Het subsidiebedrag is, zoals minister Gatz heeft toegelicht, geplafonneerd om de drempel niet te hoog te maken voor cofinanciers. Allicht speelde ook het beperkte kapitaal van het ontwerp van decreet een rol in de plafonnering. Hilde Plas heeft van de IGS'en vernomen dat een hoger bedrag wellicht haalbaar zou zijn voor de gemeenten. Een bedrag van bijvoorbeeld 120.000 euro zou het voordeel van schaalvergroting kunnen inhouden en kleine gemeenten kunnen stimuleren om met meer in een verband te stappen. Bestaande en nieuwe samenwerkingsverbanden kunnen er een extra aanmoediging in zien voor de transversale en intersectorale werking. De VVSG beschouwt dat als een kritische succesfactor voor de toekomst.

De VVSG had het appel aan en de rol van de centrumsteden meer benadrukt en sterker geformuleerd willen zien. Die steden voelen zich weinig aangesproken. De VVSG pleit ervoor dat die rol, zeker op het vlak van cultuurparticipatie en spreiding, sterkere focus krijgt, bijvoorbeeld in de memorie van toelichting.

In tegenstelling tot het Cultureelerfgoeddecreet koppelt het voorliggende ontwerp de financiering van een IGS aan zijn rechtspersoonlijkheid, niet aan zijn werking. Wil men echter de werking stimuleren, dan moet de evaluatie op dat aspect gebeuren en niet op de rechtspersoon. De VVSG waarschuwt dat dit repercussies heeft voor het uitvoeringsbesluit.

Voorts vraagt de VVSG uitdrukkelijk om de looptijd van de subsidiëring aan de duur van de gemeentelijke legislatuur te koppelen en daartoe een aantal artikelen te amenderen.

De VVSG wil graag de indieningstermijn verlengd zien. De vooropgestelde deadline van mei 2019 is te vroeg, gezien de gemeentelijke vernieuwing in januari 2019. De VVSG zou veeleer op oktober 2019 mikken.

De VVSG heeft er begrip voor dat een IGS uitgesloten is van projectsubsidies, om geen cumul van subsidies toe te laten. Tegelijk staan de artikelen 12 en 13 een lokaal bestuur echter toe om in te dienen als actor. Dat houdt in dat een lokaal bestuur als lid van een IGS moet kunnen indienen in de hoedanigheid van lokaal bestuur. Ook een niet-gesubsidieerd IGS kan indienen in die hoedanigheid, maar de VVSG wil erover waken dat de interpretatie van artikel 12 ook betrekking heeft op lokale besturen.

De VVSG heeft ook een aanbeveling met betrekking tot de structurele subsidie voor de IGS'en. Er zijn twee meningen over de indiening voor de IGS'en. Sommige samenwerkingsverbanden zijn om beleidsmatige redenen geneigd om pas in te dienen in 2020. Dat zou betere resultaten garanderen omdat de acties en doelstellingen meer verfijnd zijn. De VVSG stelt voor om technisch-juridisch te onderzoeken of de lokale besturen in een IGS de keuze kunnen krijgen tussen 2019 en 2020 als instapmoment. Als dat niet mogelijk is, dan is er nog de optie om de zesjarige cyclus uit het voorliggende ontwerp door een driejarige cyclus te vervangen.

Het onderscheid en de samenhang van doelen, acties en projecten in het IGS maken een zorgvuldige formulering van de beoordelingscriteria absoluut noodzakelijk. Men wordt geacht af te stemmen met andere decreten, betreffende onder andere cultureel erfgoed, toerisme, deeltijds onderwijs enzovoort. De finaliteit van de criteria moet zich richten op de dynamiek van de lokale en bovenlokale cultuurwerking. De VVSG wil met het oog daarop ook nauw betrokken blijven bij de uitwerking van het uitvoeringsbesluit.

1.3. IGS Zuidwest

Marnix Theys is algemeen coördinator van het IGS Zuidwest, dat dertien gemeenten uit de regio Kortrijk verenigt. De regio heeft ruim 300.000 inwoners en kent enige traditie in samenwerkingsverbanden, in het bijzonder voor Cultuur. Het IGS Zuidwest bestaat 23 jaar en is sinds 2002 erkend en gesubsidieerd door de Vlaamse overheid in het kader van het decreet betreffende het lokale cultuurbeleid.

Er is afstemming van het aanbod in de breedst mogelijke zin, in heel diverse cultuurbeleidsgebieden. De cultuurcommunicatie loopt via het UiTlabel en brengt alle mogelijke aanbod in de regio via verschillende kanalen aan de man.

Het IGS Zuidwest staat bijzonder positief tegenover het voorliggende ontwerp, voor het effect op zowel de sector in de regio als de projectvereniging zelf. Heel interessant voor de sector is de bottom-upbenadering. Ook de focus op projectondersteuning is een goede zaak, net als het feit dat ervaring van projecten in het kader van het transitierglement kan worden meegenomen.

Het ontwerp van decreet daagt uit om na te denken over het bovenlokale verhaal en verbindingen te zoeken met andere sectoren. Specifiek voelt Zuidwest – en allicht nog andere intergemeentelijke samenwerkingen – de mogelijkheid tot structurele ondersteuning aan als een erkenning en verduurzaming van een werking die het al geruime tijd ontplooit.

Het ontwerp daagt het IGS uit om het Zuidwest-netwerk verder met en in de regio te verknopen, te inspireren en te regisseren, samen met de sector. De onderliggende gedachte is dat cultuur voor streekontwikkeling een essentiële pijler blijft.

Het is echter moeilijk om binnen de termijn van één jaar een gedragen cultuurnota op te stellen. Marnix Theys maakt de vergelijking met de lopende cultuurnota van de huidige gemeentelijke legislatuur. Het IGS ging daarmee van start in december 2012, direct na de lokale verkiezingen. Intussen zijn in de gemeentes heel wat coalitiewissels doorgevoerd. In de raad van bestuur van het IGS zetelen nu nog maar drie van de dertien oorspronkelijke schepenen voor cultuurbeleid.

Op de eerste bijeenkomst in december 2012 kwamen een aantal externen samen. Ze wilden zich beraden over een voortzetting van het IGS, met de verkiezingsresultaten in gedachten. In drie middagdebatten kwamen, met de focus op de aanbodzijde van het decreet betreffende het lokale cultuurbeleid, thema's aan bod zoals marketing, collectieve communicatie enzovoort. Die thema's werden in het laatste middagdebat gebundeld, waarin ook de financiële implicaties aan bod kwamen. In het kielzog daarvan zijn ambities geformuleerd waarover dan nog een ruimer debat is gevoerd.

Het IGS wilde op 22 maart 2013 een eerste raad van bestuur houden in de nieuwe formatie, maar die is geannuleerd. Voor de oppositie waren er in bijna geen enkele gemeente al bestuursleden benoemd. Een installatievergadering had dus geen zin. Er was vooraf nog een overlegmoment met de oude raad van bestuur.

De eerste officiële vergadering van de nieuwe raad van bestuur vond plaats op 19 april 2013. In plaats van een goede introductie in de werking werd het een gesprek over praktische werkafspraken en vergaderdagen, goedkeuring van jaarrekeningen, voortgangsrapport enzovoort. Pas op 24 mei 2013 heeft de raad van bestuur echt inhoudelijk over de toekomst van het IGS kunnen vergaderen. Op 21 juni 2013 is nog een sectorbijeenkomst georganiseerd, met het systeem van open raden van bestuur. Daar is de werktekst besproken. Tussendoor is er nog teruggekoppeld naar de raden voor cultuurbeleid in de regio. Uiteindelijk is de discussie op 28 juni 2013 gefinaliseerd in een meer afgewerkte werktekst. De cultuurnota ging net voor het zomerreces van 2013 naar de steden en gemeenten, met het verzoek om ze in het najaar goed te keuren. Alle notulering moest dan nog nagestuurd worden, wat pas tegen januari 2014 rond was.

Dit lange traject illustreert dat de indiendatum van 15 mei 2019 hoegenaamd niet haalbaar is. Marnix Theys vraagt daarvoor meer tijd. Idealiter komt dit traject in 2020 tot voltooiing en start de structurele ondersteuning op 1 januari 2021 voor een periode van zes jaar. Die termijnen lopen parallel met de gemeentelijke legislatuur, wat goed uitkomt aangezien gemeenten 50 percent van de middelen zelf moeten bijdragen. Het decreet betreffende het bovenlokale jeugdwerk voorziet in eenzelfde periode voor het IGS, met dezelfde vorm van cofinanciering en dezelfde start- en einddatum.

Bovendien biedt dit ontwerp van decreet een uitgelezen kans om de timing af te stemmen op die van het Cultureelerfgoeddecreet – deadline 1 april 2020 – en het Onroerenderfgoeddecreet – deadline 1 juli 2020.

Concreet zou dat voor IGS Zuidwest en de andere samenwerkingsverbanden met een erfgoedcel een aanzienlijk beter geïntegreerd traject opleveren dan een apart spoor in 2019 op basis van dit ontwerp van decreet en in 2020 voor de erfgoedwerking.

Financieel houdt het voorliggende ontwerp een erg lichte vooruitgang in voor IGS Zuidwest: een toename met 20.000 euro in vergelijking met 2018. Dat bedrag komt helemaal op het conto van de Vlaamse Gemeenschap, in de veronderstelling dat de maximuminbreng vanuit Vlaanderen inderdaad 100.000 euro zal zijn. Op dit moment bedraagt die ongeveer 80.000 euro. De gemeentelijke bijdragen gaan er niet noemenswaardig op vooruit: slechts met 1500 euro of 1 eurocent per inwoner van de regio.

Gezien de besparingsrondes en de niet-indexering is de 20.000 euro eigenlijk een kleine inhaalbeweging. Marnix Theys steunt dan ook de vraag om het maximum-subsidiebedrag op te trekken tot 120.000 euro. Die verhoging zou het ambitieniveau opkrikken en lokale besturen stimuleren om de samenwerking extra te waarderen en te honoreren. De gemeentelijke bijdrage verhoogt in dat geval van 0,32 euro naar 0,39 euro per inwoner, dus een relatief laag bedrag. Men zou moeten onderzoeken hoever de rek kan gaan: hoeveel zijn lokale besturen bereid uit te trekken voor het soort culturele dienstverlening dat een IGS levert? Die werking is niet altijd zichtbaar, zeker niet als het een regiefunctie betreft.

Uit de overdrachtslijsten van de provincies blijkt dat de structurele samenwerking van bibliotheken zowat 400.000 tot 500.000 euro kost. Het gaat vaak om vrij jonge samenwerkingsverbanden, zeker waar die vanuit intergemeentelijke samenwerking worden aangestuurd. IGS Zuidwest doet dit niet, Projectvereniging BIE en COMEET wel. Door de verschuiving van middelen voor structurele werking naar de algemene pot laat dit ontwerp van decreet, hoewel het samenwerking hoort te stimuleren, met zijn plafond van 100.000 euro de bibsector helaas enigszins los.

Marnix Theys gaat dan in op de verhouding tussen project- en structurele werking. Voor culturele organisaties wordt dat even zoeken. Er zijn veel vragen, zoals of de grens van een project lokaal of bovenlokaal is. Dat blijft nogal wazig. Ook wat nu al dan niet binnen de reguliere werking valt, is niet altijd even duidelijk.

Een andere uitdaging vormen organisaties met een nomadisch karakter of met creatieve hubs. Ze zijn niet gebonden aan een vaste locatie.

Ook de link leggen met sectoren als Jeugd, Welzijn, en Onderwijs wordt niet zo evident. Vooral de bibliotheeksector is dat transversale denken niet gewoon.

De IGS'en vinden het vreemd dat ze door het voorliggende ontwerp geen projecten meer kunnen initiëren en indienen, terwijl ze toch juist vooral platformen van expertise, kennisdeling en overleg zijn. Er is vertrouwen in de onderlinge samenwerking, en een IGS kan zonder nieuwe overheadkosten, structuren of bestuurlijke verrommeling projecten uitbouwen en realiseren. Deze verbanden betreuren dat ze de eigen structuren niet langer ter beschikking kunnen stellen voor experiment en innovatie door kleine organisaties en feitelijke verenigingen, die zelf vaak de knowhow missen om projecten te realiseren en ondersteuning te krijgen.

De niet-cumuleerbaarheid van structurele werkingssubsidies en projectsubsidies voelt aan als discriminerend, ook ten aanzien van andere dienstverleners op regionaal vlak. Marnix Theys vreest dat erfgoedwerkingen die onder een IGS ressorteren, zich zullen losmaken en op zoek zullen gaan naar een eigen structuur en overhead.

Samenwerking moet ook zichtbaar worden. Daartoe lenen vooral projecten zich. Daarzonder dreigt het risico op de perceptie dat het samenwerkingsverband maar een praatbarak zonder zichtbare output is. Af en toe moet de samenwerking het

voortouw kunnen nemen voor concrete realisaties, wat helaas niet langer mogelijk is binnen de marges van het ontwerp van decreet. De zichtbaarheid zal daaronder lijden.

Er komt een beoordelingscommissie voor projecten, met allerlei experts voor specifieke aspecten, functies of disciplines. Marnix Theys wil daarbij echter nog ingaan op de aspecten nabijheid en afstand. Nabijheid is van belang om in het kader van het decreet de bovenlokale behoefte te kennen. Tegelijk is er distantie nodig om degelijk te kunnen oordelen. De samenstelling van de beoordelingscommissies moet dus heel nauwgezet gebeuren, met daarin ook het bovenlokale niveau. Ook kennis van de eigenheid van de regio zal het succes bepalen. Naast cultuuractoren zullen net zo goed vertegenwoordigers van IGS'en een meerwaarde vormen door hun ervaring en voorgeschiedenis. Vandaar het voorstel van Marnix Theys om één beoordelingscommissie te vormen met een vaste kern van experts, aangevuld met regionaal variabele leden.

De spreker toont op een slide een overzicht van projecten die men zal missen (zie bijlage 3). Ze worden vooralsnog door de provincies mee geïnitieerd, maar door het nieuwe decreet zullen ze niet meer mogelijk zijn.

De rol van de IGS'en verschuift van actor naar regisseur. De spreker hoopt daarbij op enige soepelheid vanwege de overheid. Er is ruimte voor interpretatie. IGS Zuidwest is de voorbije jaren steeds meer opgetreden als facilitator, en dus al opgeschoven in de richting van de regierol in het ontwerp van decreet. Hoe die rol verder vorm krijgt, is een uitdaging die elke regio anders zal invullen. Dynamiek en historiek van de regio, eigenheid van de samenwerking, verwachtingen van de lokale besturen, het regionaal evoluerende veld en dergelijke zullen een bepalende rol spelen.

Zuidwest ziet mogelijkheden binnen het netwerk met de bibliotheken, met daarin een traject naar een aanbeveling voor toekomstige samenwerking. Binnen de podiumkunsten kan het vanuit zijn regierol de spreidingsdiscussie voeden. Afstemming op het bovenlokale niveau blijft een cruciaal element. Het IGS blijft zoeken naar goede praktijken en probeert inspirerend te werken. Het is ook bereid het voortouw te nemen om collega-organisaties te faciliteren.

Met een aantal spanningsvelden weet men nog niet echt raad. Zo is de grenslijn tussen de operationele en regierol erg dun en voor interpretatie vatbaar. Denk bijvoorbeeld maar aan het bovenlokaal initiëren van landelijk ontwikkelde tools in marketing, publieke inbreng, het UiTlabel en de UiTPAS. Aangezien de grenzen tussen de regie- en operationele rol nog moeten worden vastgelegd, vraagt het IGS op dat vlak soepelheid en openheid.

1.4. Vlabra'ccent

Gwennan Dekens, coördinator van Vlabra'ccent, is blij dat haar kleine organisatie – met maar twee personeelsleden – is uitgenodigd voor de hoorzitting. De leden van Vlabra'ccent zijn vooral cultuur- en gemeenschapscentra. Geografisch beperkt de organisatie zich tot Vlaams-Brabant. Tot eind 2017 was Vlabra'ccent een provinciaal verzelfstandigd agentschap. Intussen is het weer een vzw. In die werkvorm heeft het echter geen toekomst in het kader van het voorliggende ontwerp, hoewel het toch kan bogen op een geschiedenis van negentien jaar bovenlokale culturele samenwerking, waarin het veel heeft gerealiseerd en bakens heeft verzet.

Vlabra'ccent is geëvolueerd van afstemming en promotie tussen cultuur- en gemeenschapscentra naar meer bovenlokale projecten en een sterkere regionale werking, en ten slotte een uitbreiding en verbreding naar andere sectoren. Vanuit

die traditie wil het de vele kansen die het decreet biedt, aangrijpen. De organisatie steunt de belangrijkste focus van het ontwerp: de projectwerking.

Juist in het opzetten van gezamenlijke projecten wordt er bijna per definitie transversaal gewerkt. Men moet op zoek naar de juiste partners om de geest van het decreet tot uiting te brengen. Het bovenlokale niveau is de geschikte speelruimte om via gebundelde krachten en budgetten plaats te maken voor wat het reguliere overstijgt, waar processen op lagere termijn met gedeeld risico en gedeelde denkkraft kunnen lopen en waar afstemming en kennisdeling mogelijk worden gemaakt.

Vlabra'ccent vraagt om die doelstellingen niet in een strak keurslijf te steken. De ervaring leert dat de trekkers op het terrein alles moeten waarmaken. Ze zijn belangrijk in de werking en geëngageerd als veldwerkers. Bovenop het bestaande takenpakket en vanuit een sterk geloof in samenwerking investeren ze heel wat. Die mensen en ideeën moeten tijd, ruimte en ondersteuning krijgen.

Vandaar de hoop op beperkte administratieve lasten. Minister Gatz wil beleidsprioriteiten formuleren en werken met een combinatie van minimaal twee functies, die telkens twee eigenschappen combineren. Daarmee legt hij de lat wel heel hoog. Deze vereiste beperkt de ruimte voor kleinere en nieuwe initiatieven heel erg. Zelfs voor projecten van minder dan 7000 euro zijn er bovendien maar twee indienmomenten. Meer indienmomenten zouden die kleinere initiatieven meer mogelijkheden bieden. Juist daar situeert Gwennan Dekens het echte experiment.

Beleidsprioriteiten zijn een middel om nog sturing te geven vanuit het Vlaamse beleid. Het veld wil die tijdig meegedeeld zien, gezien de verschillende dynamieken. Een bovenlokaal domein krijgt immers vorm door lokale actoren. Zij verdienen daarbij opnieuw de nodige steun.

Dat in het ontwerp een steunpunt voorkomt, stemt Gwennan Dekens tevreden. Vlabra'ccent is bereid daarover mee aan tafel te zitten en zijn ervaring, expertise en methodiek aan te reiken met het oog op de taakafbakening en oprichting van het steunpunt. Het steunpunt zou moeten meewerken aan de vorming en ondersteuning van de lokale mandatarissen die het lokale cultuurbeleid in de volgende legislatuur vorm zullen moeten geven zonder sturing van Vlaanderen. Tegelijk moeten die mandatarissen op het hogere niveau ook samen een bovenlokaal cultuurbeleid waarmaken. Het steunpunt heeft daarbij een niet te onderschatten opdracht.

Een sterk bovenlokaal veld vergt sterke lokale trekkers. De lokale versterking ziet Vlabra'ccent dan ook als een opdracht van het nieuwe steunpunt. De nieuwe organisatie zal wel de nodige tijd en ruimte moeten krijgen om de eigen werking uit te bouwen. Met het ter beschikking gestelde budget zullen duidelijke afbakening van taken en een stappenplan voor verdere evolutie noodzakelijk zijn, net als een goede communicatie met het werkveld en de andere bovenbouwpartners.

Vlabra'ccent gelooft in de mogelijkheden van de regiocoördinatoren uit de memorie van toelichting. Het vermeldt de rollen van katalysator, verknoper, netwerkmakelaar en aanjager en wil vanuit die ervaring benadrukken dat de regiocoördinatoren veldwerkers moeten zijn met werk- en verknopervaring of ten minste bereid zijn om die ervaring op te doen.

De leden van Vlabra'ccent vonden de nabijheid van de organisatie zeer belangrijk. Zo kon de organisatie de functie van eerstelijnssteunpunt opnemen. De regiocoördinatoren moeten met het oog daarop sterke pionnen zijn, aangestuurd door het steunpunt. Ze kunnen de brug slaan tussen diverse

niveaus, ruggensteun bieden en de input van de basis vertalen, tot stand helpen komen en doen bloeien.

In 2014 heeft Vlabra'ccent de verbreding ingezet naar de zogenaamde transversale werking. Het blijkt niet eenvoudig om de werking van een bibliotheek, cultuur- en/of gemeenschapscentrum samen te benaderen, omdat die werelden in de praktijk vaak mijlenver uit elkaar liggen. Dat alles vergt tijd, voor opbouw van nieuwe kennis en technieken, kennismaking en afstemming van samenwerkingsmodellen. Er is tijd nodig om dat transversale concept te laten groeien en decretaal te ondersteunen.

Vlabra'ccent heeft het zwaartepunt van zijn werking pas na een tiental jaren verschoven naar de vier regio's. Dat moet een goede en werkbaar schaal zijn om te doen wat het ontwerp van decreet beoogt. De wisselwerking tussen grote en kleinere spelers, en tussen gemeenten met meer of minder focus op cultuur, vindt veel steun in een bovenlokale structuur. Die meerwaarde schuilt in de steun die zowel kleine als grote gemeenten, en zowel gemeenten met een sterk als met een minder cultuurbeleid, kunnen krijgen. Ze halen bestuurskracht binnen via de bovenlokale structuur. Dat moet de volgende stap zijn na de opzet van gezamenlijke projecten.

Dat die gezamenlijke projecten langer dan een jaar kunnen blijven lopen, waardeert Vlabra'ccent, aangezien dit een echte proceswerking mogelijk maakt.

Een dergelijke structuur ondersteunt het bovenlokale veld enorm. Vlabra'ccent betreurt echter de vereiste van een zware IGS-structuur, die veel organisatorisch talent vergt. Tegelijk erkent men wel de intrinsieke meerwaarde van een bovenlokale structuur en de bijhorende bovenlokale structurele en inhoudelijke werking, zoals bij Vlabra'ccent. Dit moet ook het engagement en mandaat van de lokale structuren erkennen en bepalen.

Binnen drie van de vier regio's die Vlabra'ccent ondersteunt, wordt onderzocht of een intergemeentelijke samenwerking mogelijk is. Men gaat na of het mogelijk is vanuit een sterke bestaande traditie een nieuw inhoudelijk transversaal en bovenlokaal verhaal te schrijven. Inhoud en humus zijn er, maar het wordt hoe dan ook een zware dobber. Er is de vraag om meer indiendata.

Een andere vraag is om de projectwerking als proeftuin voor IGS-werking te beschouwen. Succesvolle samenwerking aan één of meer projecten doet de wil ontstaan om structureel samen te werken. Dan wordt het mogelijk om later structureler samen te werken vanuit de zo gegroeide sterke basis, maar zal er nog tijd nodig zijn om de draagkracht in alle geledingen te maximaliseren. In dat geval moet het mogelijk zijn om de nodige tijd en ruimte aan te reiken via project- en procesondersteuning, die het financiële aspect realiseert. Projectwerking is dan de voorbode van meer structurele werking, vanuit inhoudelijk en visionair werken op basis van de bestaande praktijk. Het decreet kan in dat geval effect hebben op meer plaatsen dan waar men er nu al klaar voor is.

Tot slot geeft Gwennan Dekens nog de bedenking mee dat naast het nieuwe en uitdagende transversale verhaal, ook het sectorale werk zijn meerwaarde heeft. CC's en GC's stemmen hun aanbod en ticketprijzen op elkaar af, en bibliotheken vergaderen over een gezamenlijk collectiebeleid en dienstreglement. Vanuit de transversale visie lijkt dat maar een banaal element, maar het is van onschatbare waarde omdat het efficiëntiewinst genereert, onderlinge concurrentie de facto uitroeit, kennisdeling mogelijk maakt, spreidingsvraagstukken oplost, plaats geeft aan jong talent enzovoort. Vlabra'ccent kan ook in die zin heel wat ervaring aanreiken.

2. Bespreking

2.1. Karin Brouwers

Karin Brouwers merkt dat heel wat sprekers vragende partij zijn om meer te kunnen doen. De middelen die voor de opstartfase van het nieuwe decreet konden worden uitgetrokken, zijn evenwel vrij beperkt. Vandaar dat het zeker nodig zal zijn om later grondig te evalueren wat er extra nodig is.

De opstart van het steunpunt valt deels buiten de scope van het Vlaams Parlement als het decreet in werking is getreden. Karin Brouwers rekent op spoedige voortgang. Ze hoopt dat Vlabra'ccent een rol kan spelen en zijn ervaring kan delen. Dat hangt deels af van de sector en van de uitvoering van het decreet door minister Gatz en zijn administratie. Het is echter niet aan het parlement om de samenstelling van het team van het steunpunt te bepalen.

De minister vermeldde een bedrag van 1 miljoen euro om het steunpunt op te starten. Volstaat dat of niet? Zo neen, welk bedrag is dan wel nodig?

2.2. Katia Segers

Katia Segers blijft het bizar vinden dat men in 2015 heeft beslist om de provincies af te schaffen, vervolgens een kloof heeft vastgesteld tussen het lokale en het Vlaamse niveau en dan toch weer een bovenlokaal niveau begint in te richten, terwijl dat met het provinciale niveau al bestond.

Het lid deelt de bezorgdheden met betrekking tot projecten zoals het IGS Zuidwest ze heeft geschetst.

Haar ervaring als schepen in Liedekerke heeft Katia Segers geleerd hoe belangrijk de ondersteuning voor kleine gemeenten is. Het voorliggende ontwerp is daarom essentieel. De onzekerheden op het terrein bestaan al lang.

Het startkapitaal voor de oefening is zeer beperkt, merkt ook Hilde Plas op. Daarmee wordt het moeilijk om alles te realiseren.

Voorts kwam het belang van de gedeelde verantwoordelijkheid naar voren.

Centrumsteden zouden zich niet herkennen in het verhaal. Hoe ziet de VVSG concreet hun rol en hoe zou die omschreven moeten worden in de memorie van toelichting?

Met betrekking tot het steunpunt ervaart iedereen nog altijd het gemis na Locus. Het is dus wachten op een Locus bis. Die functies moeten goed onder de loep worden genomen. Het nieuwe decreet moet ook maximaal sporen met het latere decreet over de bovenbouw. Dat decreet zal bepalen hoe dit steunpunt zich verhoudt tot de andere steunpunten.

Het meest staat op het spel voor de amateurkunsten met hun lokale bereik. Zij waren thuis bij de provincies. Hun manier van werken staat haaks op de tendens naar professionalisering. Katia Segers herinnert aan de opmerking van de SARC over de feitelijke verenigingen, die met het transitierglement nog wel een aanvraag kunnen doen. Men moet zich er voor hoeden dat men de flexibiliteit en het projectmatige niet in de kiem smoort met te zware administratieve lasten. Die lasten moet een dergelijk decreet tot een minimum beperken om de instapdrempel zo laag mogelijk te houden.

Er zijn ook heel wat bedenkingen bij de vier dubbele functies. Dat vraagt denkwerk, meent Katia Segers.

2.3. Marius Meremans

Marius Meremans heeft van de SARC nogmaals gehoord dat de adviesraad transversaal werken oké vindt zolang de specifieke disciplines niet uit het zicht verdwijnen. Die bezorgdheid is al eerder aan bod gekomen en er is ook rekening mee gehouden.

Voorts komt het er – ook voor de IGS'en – op aan om de beleidsprioriteiten mee te nemen. Marnix Theys wijst erop dat elke regio zijn eigenheid en specifieke noden heeft. De IGS'en moeten groeien vanuit de basis en dan de regierol opnemen. Wat er nog niet is, kan gecreëerd worden. Kan een beleidsprioriteit voor Gent of Vilvoorde even valabel zijn voor bijvoorbeeld Sint-Laureins in het Meetjesland? Zijn daar geen andere prioriteiten nodig? De idee om beleidsprioriteiten mee te nemen spoort niet met de tendens naar meer gemeentelijke autonomie. Die moet dan doorspelen in de IGS'en, aldus het lid.

In verband met de opmerking dat andere vormen van verenigingen dan een IGS-structuur mogelijk moeten zijn, wijst Marius Meremans erop dat de middelen beperkt zijn. Bovendien is de IGS-structuur nog altijd de meest democratische om alle gemeenten mee te krijgen. Hoe verantwoordt men dat andere verenigingen mee uit die pot zouden scheppen?

Over de rol van het steunpunt en de link met de bovenbouw is het lid het helemaal eens. Die kunnen niet los van elkaar gezien worden. Er doen bedragen de ronde voor de bovenbouw. Het was de bedoeling om na te gaan wie daarbij welke rol opneemt. De intentie was om niet in de bovenbouw meer geld te stoppen, maar in de basiswerking op het terrein.

Maar het nieuwe steunpunt is nodig en verdient steun, erkent Marius Meremans.

Er wordt gevraagd naar meer middelengaranties. Zoiets vergt een politieke oefening. Men moet hoe dan ook beseffen dat niet alles zonder meer kan. Er zullen verschuivingen zijn.

De gevraagde opstap van 100.000 naar 120.000 euro achten sommigen mogelijk van zodra een centrumstad in het IGS stapt. In het geval van Zuidwest klopt dat, maar in andere regio's hebben steden wel de centrumfunctie en de problemen van een centrumstad, maar niet de middelen waarover een centrumstad beschikt. De discussies over de verdeling van het Gemeentefonds zijn legio. Marius Meremans hoorde de vraag om in de memorie van toelichting een rol voor de centrumsteden te schrijven. Wat dan met IGS'en waarin geen officiële centrumstad betrokken is? Het lid geeft als voorbeeld Pajottenland-Zennevallei, waar een stad voor de erkenning als centrumstad pleit om meer fondsen te verwerven, maar vooralsnog zonder gevolg. Het risico van een hoger bedrag is dat centrumsteden, die gemakkelijker een gelijkaardig bedrag kunnen inbrengen, dan weer meer subsidie krijgen.

Marius Meremans begrijpt wel dat er trekkers nodig zijn en dat die allicht duidelijker vermeld moeten worden, maar twijfelt eraan of dat dan per se centrumsteden hoeven te zijn.

Het voorliggende ontwerp van decreet beschouwt het commissielid als een tussenstap die evaluatie behoeft, om nadien te evolueren naar uitbreiding, regiowerking en geïntegreerd cultuurwerk.

Samenwerking tussen bibliotheken en verenigingen van cultuur- en gemeenschapscentra is misschien niet evident, maar zal toch de toekomst uitmaken, al erkent Marius Meremans dat het enige tijd zal kosten om dat te realiseren.

2.4. Bart Caron

Bart Caron richt zijn vragen in eerste instantie tot de SARC. Hij leest onder meer dat men streeft naar een goede kennis van het veld in al zijn diversiteit, wat ook aansluit bij wat Hilde Plas over bestuurlijke kennis heeft gezegd. Wat bedoelt de SARC eigenlijk: regionale betrokkenheid of bestuurskundige kennis?

Aan Wim Meert vraagt Bart Caron een omschrijving van wat als reguliere werking wordt beschouwd. Een cultuurcentrum dat historisch van A-categorie was, had de facto een bovenlokale functie. De reguliere werking was derhalve bovenlokaal. Hoe verhoudt zich dat volgens de SARC tot het begrip bovenlokaal en het uitsluiten van de reguliere werking?

Vier gemeenten moeten samenwerken om tot een IGS te komen. Bart Caron beschouwt het doel van regionale samenwerking als een geheel van samenhangende, door mensen herkenbare regio's. Het kan niet gaan over vier partners die menen dat ze iets extra kunnen opstrijken door samen te werken in wat als een regio zou kunnen worden herkend. Kan Hilde Plas uitleggen of er geen versnipperingsgevaar dreigt met vier gemeenten als norm? Kan men niet beter uitgaan van samenhangende regio's?

Hoe het zit met de afwijkende regels met betrekking tot cultureel erfgoed? Waarom zou CO7 hetzelfde gebied omschrijven als voor cultureel erfgoed? Ze kunnen ook een andere keuze maken. Leidt dit niet tot een tegenstrijdig tweesporenbeleid?

Het lid heeft de indruk dat bepaalde centrumsteden in Vlaanderen niet staan te springen om samen te werken in regioverband, aangezien ze er geen baat bij hebben de kleinere gemeenten uit hun omgeving erbij te betrekken. Omgekeerd is dat wel het geval. In regio's zoals Brugge en Oostende zijn de intergemeentelijke samenwerking en de regiobetrokkenheid minimaal of onbestaand. Een kritieke factor is dat centrumsteden of steden met een gelijkwaardige functie in dit verhaal worden betrokken.

Marnix Theys gaf aan dat een IGS projecten nodig heeft voor zijn zichtbaarheid. Is het dan nodig dat die IGS-structuur zichtbaar is in een regio?

Projecten zouden gemist worden. Dat vat Bart Caron niet. Projecten worden gefinancierd door de partners van het intergemeentelijke samenwerkingsverband, met de middelen die ze al hebben. Waarom zou men ze dan moeten missen? Is het niet beter actoren op het terrein te stimuleren vanuit de cultuurnota en de besturen dan zelf als actor op te laten treden? Dat belet niet dat er alsnog een orgelpunt kan zijn om de herkenbaarheid van een regio te bevorderen, besluit Bart Caron.

2.5. SARC

Liesbeth De Winter legt uit waarom de SARC de beleidsprioriteiten beschouwt als een kans voor IGS'en als ze erop kunnen intekenen. Gemeenten kenden die systematiek uit het decreet betreffende het lokale cultuurbeleid en konden ze erg waarderen. Voor de autonomie was dat nooit een probleem omdat elke gemeente vanuit haar eigen context concreet kan handelen. De meerwaarde is vooral dat ze meer verbinding brengen in het Vlaamse landschap van bovenlokaal cultuurbeleid. Beleidsprioriteiten geven handvatten om her en der wat meer

Vlaamse beleidsaccenten te leggen. Het gaat er dan niet om het IGS aan te sturen, maar wel om rond grote maatschappelijke problemen meer impulsen te geven.

De spreker begrijpt ook niet waarom IGS'en en gemeenten zoveel weerstand tegen die beleidsprioriteiten aan de dag zouden leggen. Bij projecten is die weerstand er helemaal niet. Nochtans worden ook daaraan beleidsprioriteiten en een hele resem functies gekoppeld. Ook zij bewegen zich in kader waarin specifiek van hen wordt verwacht dat ze oog hebben voor de bovenlokale situatie. Waarom dan dat spanningsveld en waarom zou dat voor het ene wel en voor het andere niet kunnen?

De spreker gaat in op de vraag over de samenstelling van beoordelingscommissies. Diversiteit komt hier in verschillende contexten ter sprake. Zo moeten zowel kleine als grote gemeenten in de beoordelingscommissie zetelen om een algemene en een specifieke kennis te verenigen. Tegelijk gaat het ook over de diversiteit aan sectoren. Het voorliggende ontwerp betreft een ruime waaier aan sectoren. Daardoor is het zinvol dat over elk daarvan voldoende expertise aanwezig is voor beoordeling. Dat moet garanderen dat bepaalde segmenten niet uit de boot vallen.

Een goede pool van beoordelaars samenstellen is geen eenvoudige oefening. Liesbeth De Winter erkent het gevaar van belangenvermenging, bijvoorbeeld als mensen die een project zouden indienen, ook beoordelaar zijn. Dat is een aandachtspunt.

Wim Meert gaat voort op de vraag of beleidsprioriteiten voor heel Vlaanderen moeten gelden of net niet. Heel Europa kijkt naar de Vlaamse cultuurspreiding omwille van het geweldige ecosysteem dat ze oplevert. Een dergelijke beleidsprioriteit vanwege het Vlaamse niveau moet dan ook voor heel Vlaanderen gelden.

Hoe gaat men met de historische categorieën in de cultuurcentra om en hoe worden die decretaal ingebed? Aan de inkanteling van die middelen was geen oormerk voor de lokale besturen verbonden, en evenmin een indexeringsverplichting. Een steekproef van de VVC heeft uitgewezen dat de meeste besturen die middelen wel nog toekennen maar niet indexeren. Ze zijn toegevoegd aan het Gemeentefonds, maar worden dus niet meer samen met de rest van dat fonds geïndexeerd. Dus gebeurt dat ook niet meer voor de lokale culturele centra. Daarmee is hun verarming ingezet.

Lokale besturen kunnen met deze middelen doen wat ze willen. Na de lokale verkiezingen zullen de nieuwe besturen hun prioriteiten stellen. Wim Meert verwacht dat die lokaal zullen zijn. Als het historisch bovenlokale statuut van culturele centra verdwijnt, verdwijnen ze zelf mee. Daarom moet dat statuut wel degelijk meegenomen worden in het decreet, zodat ze de kans krijgen om in te tekenen. Ze zijn immers niet meer regulier bovenlokaal.

Voor centrumsteden is de problematiek gelijkaardig. Ook met betrekking tot hen adviseert de spreker om de historiek in acht te nemen.

Niet alle bovenlokale culturele centra liggen in een centrumstad. Vlaanderen heeft er de jongste veertig jaar enorm in geïnvesteerd, qua werkingsmiddelen, infrastructuur en deskundig personeel. Dat verenigen en alleen nog ontplooiing toelaten in centrumsteden, zou absurd zijn.

Wat de kostprijs van het steunpunt betreft, heeft de VVC al eerder een zakelijk plan opgesteld voor een kennisknooppunt ter ondersteuning van de sector. Dat kan een basis zijn, maar moet allicht nog worden aangevuld.

Lien Verwaeren is blij dat de amateurkunsten extra vermeld worden en stelt dat ze die aandacht verdienen.

Met betrekking tot het steunpunt geeft ze aan dat er een oefening loopt in samenspraak met onder meer VVSG en Vlabra'ccent om te bepalen wat er moet gebeuren en welke profielen nodig zijn voor een realistisch financieel plaatje. Het is voorlopig nog even te vroeg om een precies bedrag te noemen.

2.6. VVSG

Ook *Hilde Plas* acht het nog niet mogelijk om dat bedrag voor een steunpunt te vermelden. Ze neemt alvast de suggestie mee over het bestaande zakelijke plan voor een kennisknooppunt.

Het startkapitaal is erg beperkt, waardoor de verdeling moeilijker wordt. Het is de bedoeling dat met taken en profielen ook dat financiële plaatje wordt doorgespeeld.

Met betrekking tot de rol van de centrumsteden is *Hilde Plas* meer gewonnen voor een omschrijving als 'gemeente met een centrumfunctie'. Het gaat niet enkel over de centrumsteden maar over gemeenten met een trekkersrol. In heel wat regio's springt er wel een gemeente uit met die rol daar ze over meer capaciteit, bestuurskracht of de juiste persoonlijkheden beschikt. Vandaar de vraag om hen aan te moedigen door de centrumfunctie meer te benadrukken, met eveneens een gunstig gevolg voor innovatie en het motiveren van nieuwe dynamiek en experimenten. De rol van aanjager zou dus meer nadruk moeten krijgen. Nu al maken centrumsteden en andere gemeenten met een centrumfunctie die rol waar, maar door die rol te benoemen krijgen ook andere gemeenten een kapstok om dit voortaan te doen. De VVSG wil geenszins de focus bij de centrumsteden alleen leggen, maar de centrumfunctie centraal stellen. De vereniging is geen vragende partij om een extra bedrag voor die gemeenten in te schrijven, maar ziet liever het bedrag de facto verhoogd.

Bij onroerend erfgoed gaat het al zo in zijn werk. Er is gebleken dat andere dan loutere financiële incentives het interessant maken om in te stappen. Het steunpunt kan ook in die zin een rol spelen.

De VVSG heeft nooit gevraagd om een bepaald cijfer te verbinden met het aantal gemeenten dat moet samenwerken om bepaalde rechten te krijgen. Ze gaat er veeleer van uit dat een regio zichzelf moet samenstellen en dat zoiets van onderuit moet groeien. Wel kan de VVSG zich verzoenen met de norm van vier omliggende gemeenten in het ontwerp van decreet, aangezien het uitdrukkelijk bepaalt dat ze niet aangrenzend hoeven te zijn. Er kan derhalve wel een andere dan de louter fysieke geografie gehanteerd worden om tot samenwerking te komen. Hoe dan ook ziet de VVSG dit exacte cijfer liever alsnog geschrapt wegens het nogal arbitraire karakter.

De vorming van nieuwe lokale besturen hoeft volgens *Hilde Plas* niet te betekenen dat het bovenlokale aspect uit hun gezichtsveld verdwijnt. In bijvoorbeeld het Neteland en het Pajottenland zoeken de gemeenten ook zonder aanmoediging naar bovenlokale samenwerking, die ze dan ook tot stand brengen. Vervolgens zoeken ze zelf hoever die samenwerking kan reiken. Hetzelfde geldt voor bibliotheekwerking en personeelsuitwisseling. Als de baat maar groot genoeg is voor de betrokken gemeenten, zijn ze vragende partij voor bovenlokale samenwerking. Die meerwaarde is er volgens *Hilde Plas* reëel. Voor sommige zaken staat men sterker samen dan alleen, en dat beseffen de gemeenten.

Het aantal regio's waarvan de indeling anders is met betrekking tot onroerend erfgoed, blijft beperkt. Meestal vallen ze samen. Men probeert cultureel en onroerend erfgoed toch doorgaans te richten op dezelfde regionale omschrijving, al lukt dat niet overal. De VVSG wil absoluut verrommeling tegengaan en ook voor cultuur de overhead zo laag mogelijk maken terwijl men qua dynamiek toch transversaal en intersectoraal kan samenwerken. Daar gelooft men in: als in de context van de cluster vrije tijd Cultuur, Sport en Jeugd op een site worden samengebracht, levert dat fysieke samenbrengen op zich al nieuwe samenwerkingsverbanden op.

2.7. IGS Zuidwest

Volgens *Marnix Theys* is samenwerking in eerste instantie afhankelijk van mensen, los van structuren. Als mensen elkaar niet vinden, gebeurt er niets.

De betrokkenheid van een centrumstad kan voordelig zijn, omdat zich daar het grootste aanbod en potentieel aan werkkraft bevindt, de machinerie. Dat hoeft daarom echter geen erkende centrumstad te zijn. Vandaar dat een ander begrip beter zou zijn. Voor bepaalde samenwerkingsverbanden is er allicht sprake van een 'mentale centrumstad' als trekker.

De projecten die men zal moeten missen, waren veelal vanuit de provincie opgestart. IGS'en, lokale besturen en onderliggende partnerorganisaties beschikken niet over de kracht, financiën en personeel om dergelijke projecten tot stand te brengen of in stand te houden.

2.8. Vlabra'ccent

Gwennan Dekens vindt dat het plafond in het algemeen tot 120.000 euro zou mogen worden opgetrokken, ongeacht de discussie over centrumsteden. Gemeenten met minder cultuurbeleid zijn niet noodzakelijk kleinere gemeenten. Dan is de nood aan een bovenlokale structuur zeker aanwezig.

Vlabra'ccent staat achter de definitie van omliggende gemeenten in het ontwerp. Een IGS is een 'coalition of the willing'. Door de definitie kan een dergelijk project ook doorgang vinden als één tussenliggende gemeente niet meewil.

Tijd is een belangrijk gegeven. Samenwerken is inderdaad een zaak van mensen. Transversaliteit is de toekomst. Mensen hebben tijd nodig om die ingang te laten vinden. Als organisatie die hoofdzakelijk cultuur- en gemeenschapscentra bedient, is Vlabra'ccent absoluut mee in dat verhaal.

Bart CARON,
voorzitter

Karin BROUWERS
Marius MEREMANS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

CC	cultureel centrum
COMEET	Cultuuroverleg Meetjesland
CO7	CultuurOverleg Zeven
GC	gemeenschapscentrum
IGS	intergemeentelijk samenwerkingsverband
SARC	Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (= Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media)
VAF	Vlaams Audiovisueel Fonds
VFL	Vlaams Fonds voor de Letteren
VVC	Vereniging Vlaamse Cultuur- en gemeenschapscentra vzw
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
vzw	vereniging zonder winstoogmerk